

STILLE!

– ordløse bildebøker som estetisk inngang til inkluderende fellesskap

Vi hadde aldri ventet at disse bøkene skulle ha så stor innflytelse på arbeidsmåter og barnehagens pedagogiske praksis. Bøkene hjelper oss med å bygge et stort felles «VI».

TEKST: KATHRINE PEDERSEN, RÅDGIVER, KKS | FOTO: JETTEGRYTA BARNEHAGE

Jettegryta barnehage ligger på Mortensrud i bydel Søndre Nordstrand i Oslo, og har over 90 prosent flerspråklighet, med over 25 språk fordelt på 70 barn. Barnehagens visjon er at *Jettegryta barnehage skal være et inkluderende fellesskap der norsk-kunnskaper ikke er inngangsbilletten.*

Barnehagen har i dette prosjektet utforsket ordløse bildebøker som estetisk inngang til inkluderende fellesskap og ble i 2023 en av vinnerne av Den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur.

Prosjekt i bevegelse og utvikling

Prosjektet var planlagt å vare i tre måneder og bestå av to aksjoner. Men aksjonsforskningsprosjektet vokste seg raskt større, og flere små og store aksjoner ble til underveis i hele barnehagen. I denne artikkelen presenteres aksjonene «Skyggedans»

og «Bølge» for å vise litt av den kreative bredden i prosjektet, som varte i over 8 måneder.

Felles prinsipp

Et viktig prinsipp for Jettegryta barnehage har vært at bøkene ikke skal være instrumentelle redskaper for vokabularlæring, men kunstneriske innganger til levende, lekende, opplevelsesrike fellesskap. Hver avdeling hadde egen stilleboksamling, presentert pent og tilgjengelig for barna, og hver avdeling hadde innbydende lesekreter. I jakten på å finne en felles metode for formidling av stillebøker, oppdaget personalet at tilnærming til bøkene og hva som treffer deg, er veldig personlig.

Skyggedans

Barna ble introdusert for et utvalg stillebøker som omhandler skygge og bevegelse, som raskt ble favoritter hos barna. Boken *Flora and the*

MÅL FOR PROSJEKTET

- Å utforske hvordan «stillebøker» kan være inngang til inkluderende fellesskap i barnehagen
- Å gi barna rike kunstneriske inntrykk ved hjelp av bøker som strekker form- og bildespråk til det ytterste, og å legge til rette for et rikt mangfold av kunstneriske uttrykk
- Å la barna ta ledelsen i meningsskapingen og å være våkent til stede for å følge opp barnas kunstneriske uttrykk og estetiske initiativer
- Å utvikle en konkret, kunstnerisk arbeidsmetode for å jobbe målrettet med flerspråklighet som ressurs

«Når vi skulle lese en stillebok, åpnet den voksne boken i stillhet. Utspillet skulle alltid være barnets: De kunne møte boken med samtale, med lydeffekter, med dans, de kunne tegne eller dramatisere eller finne konkrete og leke ut handlingen. Eller de kunne selvsagt også bare sitte der, tett inntil den voksne og bla i boken i stillhet. Men utspillet var deres»

JETTEGRYTA BARNEHAGE

flamingo inspirerte straks til fysiske uttrykk, med illustrasjoner som viser en flamingo og en jente som speiler hverandres bevegelser, som en dans. Barna danset og improviserte med ulike bevegelser. Barnehagen inviterte etter hvert en profesjonell ballettdanser til barnehagen, som gav en liten forestilling og instruksjoner til både barn og voksne. Ved å benytte seg av kompetanse i personalet og i barnehagens nettverk, ble også tamilsk dans og hip hop introdusert for barna. Det ble danset overalt, hele tiden!

Bøkene om skygge bidro til at barn og voksne undret seg sammen om skygger og prøvde å lage skygger som i bøkene. De lekte med lys og skygger, lagde skyggefortellinger på veggen og gikk på skyggejakt i nærmiljøet. Plutselig oppdaget de at skygger kan danse! Personalet satte opp et lerret i et rom og skyggedansen ble en forestilling som etter hvert ble filmet. «De tre små bøkene ble til fire uker med dans og musikk, skygge og lys, filming og lesing» Jettegryta barnehage

Bølge

Boken *Wave* av Suzy Lee ble hele barnehagen kollektivt forelsket i. «Det er som om noen har tegnet et dikt!», utbrøt en mor da hun så den. Gradvis ble et hav tryllet fram i et rom ved hjelp av gjenbruksmaterialer, flas-

ker, lys, vakre stener og andre skatter barna fant i barnehagen. Bokens vakre bilder inspirerte til utforskning av akvarellmaling og ulike maleverktøy og teknikker.

Boken inspirerte barna til å komme med en lydlig respons på inntrykkene. De laget bølgegyder, måkelyder, forestilte seg hva jenta sa. Personalet tok tak i barnas impuls og tilrettela for at barna kunne utforske ulike lydkilder og underveis ble det gjort lyd-

opptak til det som ble bokens lydspor. Dette ble høydepunktet ved aksjonen.

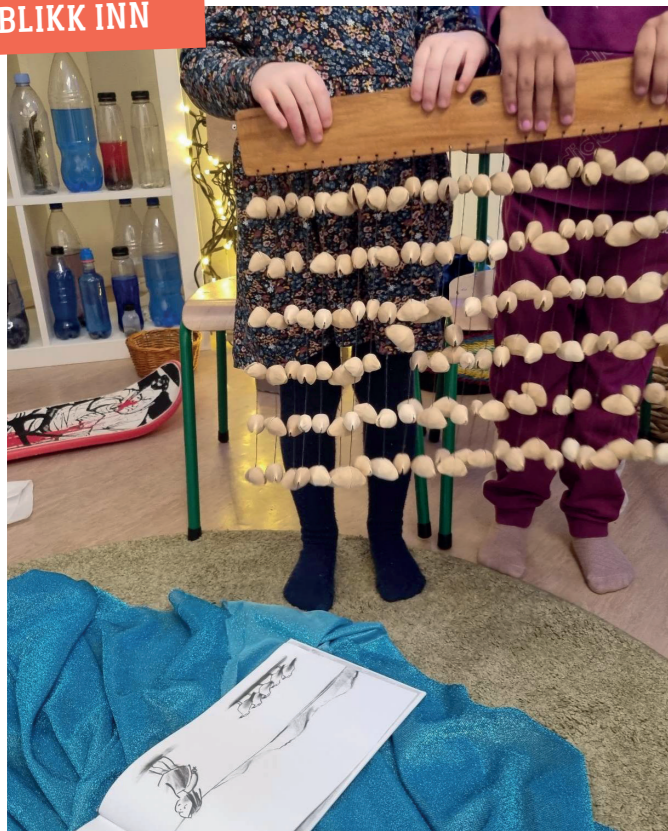
Forankring i personalgruppa

Anita Berge, styrer i Jettegryta barnehage, forteller at nøkkelen i dette prosjektet har vært en faglig forankring i hele personalgruppen. De har reflektert sammen og utforsket ny litteratur på felles planmøter. Etter å ha utforsket stillebøker over tid, har personalet reflektert over hvor lite med-

TIPS FOR GJENNOMFØRING

I en stillebok finnes det uendelig mange historier, din jobb som formidler er å gi plass til alle sammen.

- Bruk boka lenge, for hver gjennomlesing vil dere oppdage noe nytt.
- Nyt det å være sammen i stillheten. Bruk øyekontakt aktivt, smil og les barnas kroppsspråk på når det er greit å bla videre. Husk at i en stillebok kan du også gjerne bla bakover, eller slå opp samme side flere ganger, avhengig av hva gruppen trenger
- Barn responderer på stillebøker ulikt, med stillhet, med lyd, med sang, dans, dramatisering eller å prate på ulike språk. Alt er like riktig så lenge barnet får eie fortellingen like mye som de voksne og alle uttryksmåter blir anerkjent.
- Øv opp gruppens visuelle litterasitet, altså evnen til å lese, forstå og uttrykke seg i bilder. Jettegryta brukte blant annet bildekunstkort til å leke og øve på dette
- Kos dere og senk skuldrene. Hver bok skal ikke bli et prosjekt.
- Styrer tar ansvar for boksamling og er stadig på utkikk etter ny og relevant litteratur, for å sikre kontinuitet.
- La barna låne bøker med seg hjem

NASJONALT SENTER
FOR KUNST OG KULTUR
I OPPLÆRINGEN

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) skal bidra til økt kvalitet i kunst- og kulturfagene i barnehagen og grunnskoleopplæringen. Senteret skal bidra til engasjement for fagene og økt interesse for opplæring i kunst- og kulturfag og til at barnehager og skoler får økt kompetanse til å tolke og ta i bruk rammeplanen og læreplanverket. Kunst- og kultursenteret skal også støtte lærerutdanningene og andre i deres arbeid med kompetanseutvikling innenfor kunst- og kulturfag i skolene og barnehagene.

Senteret ble opprettet av Kunnskapsdepartementet i 2007 og var underlagt Utdanningsdirektoratet, men ble i 2018 overført til vertsinstitusjonen Nord universitet, lokalisert i Bodø.

I ressursbasen på kunstkultursenteret.no finner du inspirasjon og faglig relevante artikler, undervisningsmaterieell og læringsressurser som er laget i tett samarbeid med skoler og barnehager over hele landet.

virkning det egentlig er i de vanlige lesestundene med bøker med tekst. Stillebøkene endret dette misforholdet: Plutselig ble barn og voksne likestilte i jakten på mening.

Juryens begrunnelse

Barnehagen viser et bevisst forhold til å speile barnehagens mangfold gjennom å introdusere barna for varierte kunstinntrykk og kunstuttrykk. Juryen ble raskt begeistret for dette prosjektet og opplever at det tilfører noe nytt. Prosjektet viser en forbilledlig måte å jobbe med mangfold og barns medvirkning på. Møtet med bøkene starter med det sanselige, og gjennom å skape gode miljøer rundt bøkene, skapes estetiske opplevelser ut fra barnas interesser. Aksjonsformen viser seg å være en god form der prosjektet er i stadig i utvikling og bevegelse. Det er gledelig for juryen å se at prosjektet er et felleseie for hele barnehagen, der alle i personalgruppa er involvert og at det foregår over tid.

VINNERE AV BARNEHAGEPRISEN 2023

Jettegryta barnehage, med prosjektet *Stille*
Bortigard barnehage, med prosjektet *Karagaman*,
(som betyr mangfold på Sudanesisk),

Juryen mener prosjektene viser en forbilledlig måte å jobbe med tema som mangfold, inkludering og tilhørighet, med utgangspunkt i varierte kunstuttrykk.

Juryen for *Den nasjonale barnehageprisen 2023*:

Morten Sæther, dosent i musikkpedagogikk ved DMH.

Ingrid Skarprud lærer på institutt for kunsthøgskolen på Vestlandet.

Kathrine Pedersen, rådgiver ved Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringa

Barnehagene mottar:

- skulptur av Harald Bodøgaard som er spesielt utformet for *Den nasjonale barnehageprisen for kunst og kultur*.
- 10 000 kr, øremerket videre arbeid med kunst- og kulturfaglig arbeid.

Presentasjon av prosjektene publiseres på kunstkultursenteret.no i løpet av høsten.

Den nasjonale
barnehageprisen
for kunst og kultur

UT PÅ GOLVET

Kor Arti'abonnenter får fri tilgang til "Ut på Golvet"
inkl. 160 lydfiler m / dansebeskrivelser, fra høsten 2023

KOR ARTI

NORSK KULTURSKOLERÅD

